

Н. П. ДРАЧЕВСЬКА

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ КИТАЮ — ОРГАНІЗАТОР ОБ'ЄДНАНОГО НАРОДНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ЄДИНОГО ФРОНТУ (1945—1949 рр.)

Створення і зміцнення єдиного народно-демократичного фронту в боротьбі проти імперіалізму і феодальної реакції має важливе значення як для Китаю, так і для всіх народів, пригноблених імперіалістами.

Проблема згуртування всіх прогресивних сил країни в єдиному народно-демократичному революційному фронті з особливою силою постала перед Комуністичною партією Китаю в умовах завершального етапу народно-демократичної революції.

В період визвольної війни в Китаї склалися обставини, які сприяли згуртуванню всіх революційних сил, які мали міцну опорну базу у вигляді визволених районів країни. На 1945 р. цих районів було вже 19¹. Загальна площа їх разом з Манчжурією становила на травень 1946 р. 2376 тис. кв. км., населення — 148 млн. чоловік².

Визвалені райони стали прообразом демократичного Китаю. Тут була ліквідована влада експлуататорів і встановлена народно-демократична влада, яка за своїм класовим характером являла собою диктатуру пролетаріату і селянства. Під керівництвом Комуністичної партії робітничий клас провів на визволений території націоналізацію промислових підприємств. Великі підприємства, банки, залізниці перейшли у суспільну власність. Селянство було звільнене від багатьох феодальних податків. У визволених районах були організовані перші селянські кооперативи та бригади взаємодопомоги³.

Після другої світової війни і краху японського імперіалізму китайський народ приступив до завершення народно-демократичних перетворень у політичному, економічному і культурному житті, до встановлення національної єдності і національної незалежності країни.

Прогресивні кола, прагнучи до створення об'єднаного і незалежного Китаю, сподівались, що після закінчення війни демократичні порядки, здійснені на визволених територіях, будуть встановлені в усьому Китаї.

Але для вирішення цих завдань треба було перебороти сили реакції як всередині країни, так і за її межами. Факти свідчили про те, що американський імперіалізм безпосередньо втручається у внутрішні справи

¹ Див. Мао Цзэ-дун. Избранные произведения, т. 4, М., 1953, стор. 483.

² Див. збірник «Кризис колониальной системы», М., вид. АН СРСР, 1949, стор. 53.

³ Див. журн. «Профессиональные союзы» № 7, 1948, стор. 34.

Китаю. Підтримувана американським урядом кліка «чотирьох родин» на початку 1946 р. розв'язала в Китаї громадянську війну, кинувши китайський народ у нову безодню страждань і лиха.

Американське втручання у внутрішні справи Китаю набуло великих розмірів. Представники США в Китаї на чолі з генералом Маршаллом наполягали на «реорганізації» Народно-визвольної армії, тобто на її фактичній ліквідації. Разом з цим американський уряд збільшив так звану допомогу гомінданівському Китаю у вигляді постачання військових матеріалів і продовжив дію закону про ленд-ліз до 30 червня 1946 року.

«...Так звана військова допомога Китаю, здійснювана Сполученими Штатами,— писав вождь китайського народу Мао Цзе-дун в заяві протесту проти американської інтервенції в Китаї,— фактично означає збройне втручання у китайські внутрішні справи, означає допомогу гомінданівському диктаторському урядові, що породжує громадянську війну, хаос, розкол, терор і злидні»¹.

Американські імперіалісти всіма засобами допомагали гомінданівським реакціонерам в їх боротьбі з визвольним рухом народів Китаю, намагаючись знищити численні демократичні райони. Китай переживав національну кризу; реакційна гомінданівська кліка вела кровопролитну війну проти власного народу. Здійснити завдання демократичного перетворення країни можна було, лише знищивши гноблення іноземного імперіалізму.

Об'єктивні соціально-політичні передумови революції в Китаї поставили перед китайським народом питання про створення об'єднаного народно-демократичного антифеодального і антиімперіалістичного фронту.

Комуністична партія висунула лозунг об'єднання всіх прогресивних сил країни. В той час, коли реакційний уряд розпалював громадянську війну, Комуністична партія здійснювала все необхідне і можливе, щоб розв'язати суперечності мирним шляхом.

Змучені тривалою війною народні маси Китаю вимагали поліпшення тяжких умов існування. Весь китайський народ прагнув до миру. Можливість створення єдиного народно-демократичного фронту в Китаї в даних умовах була тісно пов'язана з боротьбою за мир всередині країни.

Комуністична партія зробила кілька спроб домогтися порозуміння з гомінданом. Ще 25 серпня 1945 р. китайські комуністи розпочали переговори з гомінданом з приводу розв'язання всіх внутрішніх питань мирним шляхом. Вони запропонували гоміндану з метою уникнення збройних конфліктів залишити народно-революційні і гомінданівські армії на своїх місцях, зберегти у Визволених районах існуюче демократичне самоврядування і створити національний коаліційний уряд з представників політичних партій гоміндану, Комуністичної партії Китаю, Демократичної ліги і безпартійних громадських діячів.

Програмні установки Комуністичної партії Китаю в питаннях збереження миру були сформульовані ЦК Компартії в декларації від 25 серпня 1945 року: «...Китайська комуністична партія заявляє про свою готовність укласти угоду з гомінданом і з іншими демократичними партіями і угрупованнями Китаю для того, щоб швидко розв'язати різні насушливі

¹ Газ. «Правда», 27 червня 1946 р.

проблеми, встановити міцну і тривалу єдність і повністю здійснити три народних принципи доктора Сун- Ят-сена»¹.

Шлях мирного вирішення спірних питань між Компартією і гомінданом був однією з можливостей відвернути громадянську війну в Китаї і розв'язати питання про демократизацію державного управління. У випадку створення коаліційного уряду і надання народові широких демократичних прав Компартія могла використати трибуну коаліційного уряду і міністерські пости для викриття антинаціональних злочинницьких махінацій правлячої верхівки гоміндану з метою зміцнення зв'язку з масами і впливати на уряд «згори», шляхом участі членів КПК в його роботі. При підтримці широких народних мас (тиск «знизу») Комуністична партія могла мати вирішальний вплив на уряд і домогтися зміни його внутрішньої і зовнішньої політики мирним шляхом.

Така політика Комуністичної партії неминуче привела б до усунення реакційної кліки чанкайшистів з вищих державних органів, до демократизації самого гоміндану. Таким чином, поставало питання про можливість використання китайськими комуністами парламентського шляху для переходу до соціалізму. Об'єктивні обставини, що склалися в 1945 р., і вміла, послідовна тактика Комуністичної партії примусили гоміндан піти на угоду про мирне розв'язання питань життя країни.

У вересні 1945 р. з ініціативи комуністів і при повній підтримці народу була досягнута угода між Компартією Китаю і гомінданом про скликання загальнокитайської Політичної Консультативної Ради.

І хоч після укладення вересневої угоди гомінданівська влада знову почала воєнні дії проти Визволених районів, хід історичних подій — героїчний опір Народно-визвольної армії, а також рішення Московської наради міністрів іноземних справ від 16—26 грудня 1945 р. про об'єднання і демократизацію Китаю і про вивід з Китаю радянських і американських збройних сил — примусив реакційний гомінданівський уряд відновити переговори з Компартією.

10 січня 1946 р. були оголошені накази про припинення воєнних дій між гомінданівськими військами і Народно-визвольною армією. Тоді ж було повідомлено про скликання Політичної Консультативної Ради². В Раді були представлені: гоміндан, Комуністична партія Китаю, Демократична ліга, младокитайська партія і деякі видні громадські діячі, які не належали до політичних партій. Робота Політичної Консультативної Ради тривала до 31 січня 1946 року³.

Створення Консультативної Ради було значним досягненням китайської демократії в боротьбі проти реакційних сил, яке свідчило про те, що гоміндан був вимушений рахуватися з іншими політичними партіями.

Політична Консультативна Рада прийняла важливі рішення про реорганізацію уряду шляхом включення до його складу представників не тільки гоміндану, але й інших партій; про реорганізацію і об'єднання армії в шестимісячний строк з метою створення національної армії на демократичній основі; про реорганізацію китайської конституції⁴ і скли-

¹ Газ. «Правда», 31 серпня 1945 р. У 1924 р. на I конгресі гоміндану був прийнятий маніфест, в основу якого були покладені три народних принципи вождя китайської революції Сун Ят-сена: національне визволення, демократія, принцип народного добробуту.

² Див. газ. «Правда», 9 лютого 1946 р.

³ Див. газ. «Известия», 9 лютого 1946 р.

⁴ До цього в Китаї не було постійної конституції, вищу владу в країні здійснював з'їзд гоміндану.

кання Національних зборів¹. Йдучи на компроміс з іншими партіями, Компартія ставила мету покласти край громадянській міжусобиці, створити єдність країни на основі її демократизації. Незважаючи на те, що ряд пропозицій, висунутих представниками народу, не був відбитий в рішеннях наради і самі ці рішення іноді не відповідали політичній установці Компартії, спільна програма дій основних політичних партій створювала можливість переходу до політичної стабільності, до справжнього об'єднання і демократизації країни, і Компартія повідомила про свою готовність боротися за здійснення цієї програми.

Гоміндан пішов на угоду з прогресивними силами країни, якими керувала Компартія, лише для того, щоб у зручний момент порушити її і перейти в наступ проти сил революції.

Тактика реакціонерів гоміндану, як завжди, виявилась дворушною. Реакційні сили зірвали спробу мирного розв'язання питань внутрідержавного будівництва країни. Ще під час роботи сесії Політичної Консультативної Ради почались переслідування демократичних елементів.

Таємні організації реакційної кліки робили напади на учасників масових народних мітингів, скликаних для відзначення успішного завершення роботи сесії. Реакційна преса вела антидемократичну пропаганду. Були закриті прогресивні газети «Сінхуажібао» (орган Компартії), «Мінчжужібао» (орган Демократичної ліги)². Поліція і жандармерія вживали репресійних заходів по відношенню до студентських організацій, культурних товариств, робітничих об'єднань, які висловлювали на зборах своє задоволення з приводу рішень Політичної Консультативної Ради.

Реакційні елементи всіляко перешкоджали політичному об'єднанню країни шляхом створення коаліційного демократичного уряду. Вони наполягали на «праві» гоміндану бути єдиною панівною партією, що здійснює керівництво країною. Вони не бажали створення єдиної армії, побудованої на демократичній основі.

Декларуючи про надання народові можливості брати участь у вирішенні державних справ, гомінданівці, по суті, намагалися ослабити позиції комуністів і створити собі вигідні умови для дальшого наступу проти них. Гомінданівці вважали, що, спираючись на підтримку американських правлячих кіл, вони зможуть домогтися розгрому сил китайської демократії і зміцнення своєї диктатури. У березні 1946 р. гомінданівські війська відновили військові дії проти Народно-визвольної армії, а в червні розпочали повсюдний наступ на Визволені райони.

Китайська Компартія в липні 1946 р. опублікувала маніфест, в якому вимагала від гоміндану негайного оголошення наказу про припинення військових дій і нового скликання Політичної Консультативної Ради. Компартія наполягала на виконанні всіх рішень, прийнятих на минулій сесії Політичної Консультативної Ради³.

Однак гомінданівці відмовились обговорювати пропозицію комуністів про негайне припинення військових дій⁴.

У вересні 1946 р. проти народних армій було сконцентровано вже 206 дивізій із загальною кількістю військ 1740 тис. чоловік⁵.

¹ Див. газ. «Правда», 9 лютого 1946 р.

² Див. журн. «Мировое хозяйство и мировая политика» № 9, 1946, стор. 5.

³ Див. газ. «Правда», 11 червня 1946 р.

⁴ Див. газ. «Правда», 29 вересня 1946 р.

⁵ Див. журн. «Мировое хозяйство и мировая политика» № 9, 1946, стор. 6.

Всі ці факти свідчили про те, що за таких умов мирне розв'язання питань внутрішнього життя країни неможливе. Створення єдиного фронту найширших верств китайського народу стало ще більш необхідним.

Об'єктивна дійсність вимагала, щоб китайський народ став або на бік імперіалізму, або на бік народної революції. Третього шляху не існувало. В листівках до народу, в декларації Народно-визвольної армії Компартія закликала вести боротьбу проти реакційної кліки Чан Кай-ші, що схилилася на бік імперіалізму, а також викривати ілюзії відносно третього шляху.

Коли гомінданівська реакція при підтримці американських імперіалістів перейшла в загальний наступ на демократію, безпідставність надій на мирне демократичне перетворення країни шляхом угоди з реакцією стала очевидною.

Характеризуючи ці події, тов. Мао Цзе-дун в промові при відкритті I сесії Народної Політичної Консультативної Ради Китаю зазначав, що все це було повчальним уроком для народу, давши йому зрозуміти, що рішуче не може бути ніяких компромісів з цепним псом імперіалізму — чанкайшітським гомінданом і його спільниками, залишається або по-валити цих ворогів, або бути знищеними ними. Іншого вибору нема¹.

Гоміндан пішов на розрив угоди з Компартією.

Одержавши в кінці 1946 р. велику кількість зброї від США, гомінданівський уряд готувався до рішучого наступу на Визволені райони. Прагнучи відвернути увагу громадськості від цих подій, він повідомив про скликання національних зборів для проголошення і прийняття конституції. Компартія і демократичні партії відмовилися взяти участь у цих антинародних зборах, розкривши їх реакційну суть.

15 листопада 1946 р. гомінданівською клікою були скликані однопартійні² «національні збори»³. Гомінданівцям вдалося залучити на свій бік лише дуже нечисленні партії — молодокитайську і соціал-демократичну, які були підсобними організаціями гоміндану. Такими були наслідки так званого об'єднання «демократичних сил» Китаю.

До складу «національних зборів» увійшли такі «депутати», про яких населення не мало ніякої уяви. Такими були так звані «депутати» від Шанхаю. Представники шанхайських робітників прямо заявили: «Читаючи списки делегатів Національних зборів, ми були здивовані, виявивши там ім'я осіб: Лун Ін-ші, Чжоу Ша-Шаня, Пень Пін-цзіня, Ван Цзі-Сі, які нібито представляють шанхайських робітників. Ми, шанхайські робітники, ніколи не обирали цих людей, і нам навіть невідомі деякі із цих прізвищ. Ми взагалі ніколи не обирали будь-яких делегатів до Національних зборів»⁴. «Національні збори» затвердили «демократичну» конституцію Китаю, за якою Чан Кай-ші зайняв пост «президента республіки».

Фальсифіковані вибори і прийняття антидемократичної конституції вкрай загострили політичне становище в країні.

В листопаді 1946 р. були остаточно припинені переговори між Комуністичною партією Китаю і гомінданом.

¹ Див. «Образование Китайской Народной Республики». Документы и материалы, Госполитиздат, 1950, стор. 8.

² Гоміндан, всупереч постановам Народної Політичної Консультативної Ради, скликав національні збори за участю лише однієї партії і цим порушив волю народу.

³ Див. газ. «Правда», 16 листопада 1946 р.

⁴ Див. газ. «Правда», 2 грудня 1946 р.

В той час, коли в національних зборах обговорювався проект конституції, мілітаристи сконцентрували свої війська біля міста Яньаня — центра прикордонного району Шеньсі-Ганьсу-Нінся, де знаходився керівний орган Компартії¹.

4 червня 1947 р. Державна Рада Китаю прийняла пропозицію Чан Кай-ші про так звану «загальну мобілізацію для придушення збройного повстання комуністів»².

Приналежність до Компартії каралася в гомінданівському Китаї смертю. Демократичну лігу кліка Чан Кай-ші оголосила в жовтні 1947 р. поза законом³. Сотні і тисячі борців за свободу були вбиті агентами таємної поліції.

Гомінданівські війська продовжували наступ на Визволені райони. Кількісно менша Народно-визвольна армія змушена була відбивати напад чотиримільйонної армії гоміндану, озброєної американською технікою і навченої американськими інструкторами.

Проте гоміндан, позбавлений підтримки широких мас китайського народу, незважаючи на кращу озброєність і кількісне переважання армії, вже не міг подолати зростаючі сили Народно-визвольної армії, якою вміло керувала Компартія.

Гомінданівським військам вдалося тільки потіснити НВА і зайняти частину території Визволених районів. У березні 1947 р. після тривалих боїв гомінданівці зайняли м. Яньань — центр, звідки здійснювалося керівництво боротьбою китайського народу.

Але вже влітку 1947 р. Народно-визвольна армія, підтримувана населенням, відбила наступ гомінданівців і відвоювала у них ініціативу на фронті громадянської війни.

«...В першому році війни, тобто з липня 1946 р. по червень 1947 р. Народно-визвольна армія, — говорив тов. Мао Цзе-дун, — вже відбила наступ Чан Кай-ші на кількох фронтах і примусила його перейти до оборони»⁴.

Гомінданівська влада до кінця 1947 р. контролювала тільки 9% території Манчжурії, решта території перебувала в руках демократичної влади⁵.

Хід воєнних дій спростував усі хвастовиті твердження гомінданівців про знищення комуністів у Китаї, остаточно викрив їх як ворогів миру, як запеклих ворогів китайського народу.

Комуністичній партії вдалося згуртувати навколо себе народні маси, мобілізувати їх на боротьбу за мир, за новий, незалежний Китай.

Позиції гоміндану в країні різко погіршали.

У вересні 1947 р. Народно-визвольна армія Китаю перейшла в рішучий контрнаступ проти гомінданівської армії, підтриманий усім народом.

Все найкраще і чесне в китайському суспільстві піднялося на боротьбу за врятування свого народу і своєї батьківщини від поневолення американським імперіалізмом. Демократичні організації Китаю відмовились співробітничати з реакційною клікою гоміндану.

На бік демократичного табору стала частина національної китай-

¹ Див. газ. «Правда», 7 липня 1947 р.

² Там же.

³ Див. газ. «Правда», 30 жовтня 1947 р.

⁴ Мао Цзе-дун. Текущий момент и наши задачи, Харбин, 1948, стор. 5.

⁵ Див. газ. «Правда», 6 грудня 1947 р.

ської буржуазії, яка довгий час виступала тільки як легальна опозиція, не наважуючись піти на відкритий розрив з гомінданом.

Інтереси цієї національної буржуазії, яка виступила проти американських імперіалістів, що руйнували національну промисловість країни, виражали Демократична ліга і Революційний комітет гоміндану (опозиційна група в гоміндані). Так, Демократична ліга, яка перебувала в опозиції до гоміндану, але в той же час заперечувала необхідність збройної боротьби проти гомінданівського уряду, наприкінці 1947 р. стала на шлях підтримки збройної боротьби проти гомінданівської диктатури і висловила за міцне співробітництво з Компартією. Революційний комітет гоміндану в 1947 р. на з'їзді в Гонконзі заявив про розрив з Чан Кай-ші і з усім правим контрреволюційним крилом гоміндану¹.

«Народ, включаючи і національну буржуазію, всі свої симпатії і надії поклав на Комуністичну партію Китаю»².

Поряд з цими об'єктивними обставинами, які вимагали єдності всіх сил революції, важливу роль в створенні єдиного народно-демократичного фронту відіграла діяльність Комуністичної партії Китаю. Компартія вбачала в народно-демократичному фронті найбільш гнучкий тактичний засіб мобілізації народних мас для боротьби проти американських інтервентів і чанкайшівської кліки.

«Перемога ново-демократичної революції,— вказував тов. Мао Цзедун,— була б неможливою без наявності найширшого єдиного фронту, який охоплював переважну більшість населення всієї країни»³.

Соціальною основою єдиного народно-демократичного фронту було співробітництво робітничого класу з селянством, міською дрібною і національною буржуазією, а також з іншими патріотичними і демократичними елементами.

Вміло застосовувавши матеріалістичну діалектику до аналізу зовнішніх і внутрішніх суперечностей, Комуністична партія творчо використала марксистсько-ленінське положення про те, що блоки і угоди з буржуазією в колоніальних і залежних країнах на певному етапі революції не тільки допустимі, але й потрібні.

Китайські комуністи, виходячи з тактичних принципів ленінізму, вважали можливим створення єдиного фронту робітників, селян, міської дрібної буржуазії і національної буржуазії. Єдиний фронт, спираючись на збройні сили народу, повинен був забезпечити перемогу над гомінданівцями і американськими інтервентами в Китаї.

Національна буржуазія могла співробітничати з трудящими класами, незважаючи на те, що між нею і цими класами існували суперечності, бо вона зазнавала утисків і гніту з боку крупних поміщиків, бюрократичного капіталу і американського імперіалізму, який завдавав великої шкоди її інтересам. Однак «ліві» опортуністи заперечували необхідність союзу з національною буржуазією, потребу використання її революційних можливостей. Проголошуючи боротьбу за мниму «самостійність» Компартії, вони наполягали на ліквідації всіх і всяких блоків і союзів з іншими революційними партіями і класами⁴.

¹ Див. газ. «Правда», 14 січня 1948 р.

² Ху Цзяо-м у. Тридцать лет Коммунистической партии Китая, М., 1952, стор. 80.

³ Мао Цзэ-дун. Текущий момент и наши задачи, стор. 12.

⁴ Див. Чэнь Бо-да. Идеи Мао Цзэ-дуна — соединение марксизма-ленинизма с китайской революцией. Приложение к журналу «Народный Китай». Пекин, 1951, стор. 66.

Події, що відбувалися в країні під час народно-визвольної війни і в післявоєнний час, цілком підтвердили вірність політичної лінії Комуністичної партії Китаю.

Борючись за створення єдиного національного фронту проти імперіалізму, Компартія, керуючись тактичними принципами марксизму-ленінізму, відстоювала самостійність політичної лінії пролетаріату і його провідну роль в єдиному фронті.

Єдиний фронт з національною буржуазією не означав відсутності боротьби з нею. «Важливим елементом політичної лінії Комуністичної партії Китаю, — підкреслював тов. Мао Цзе-дун, — є лінія на союз з буржуазією і одноразово на боротьбу з нею... Під союзом тут розуміється єдиний фронт з буржуазією, під боротьбою розуміється ідейна, політична і організуюча «мирна», «безкровна» боротьба в періоди союзу з буржуазією»¹.

Виступаючи проти нестійкості і угодовства національної буржуазії, Компартія застосовувала метод критики — форму боротьби, сумісну з наявністю єдиного національного фронту проти спільного ворога — чужоземного імперіалізму.

КПК підкреслювала необхідність збереження за кожною партією, яка входила в єдиний фронт, її ідеологічної, політичної і організаційної незалежності. Між партіями і класами, що утворювали єдиний фронт, допускався союз, але в той же час вказувалось на незалежне самостійне існування кожної з них.

Характерною рисою єдиного народно-демократичного фронту було те, що керівництво в ньому належало Компартії.

«Без твердого керівництва з боку Китайської Комуністичної партії, — вказував тов. Мао Цзе-дун, — революційний єдиний фронт не може перемогти»².

Комуністична партія Китаю виходила з того, що єдиний фронт може мати революційне значення тільки в тому випадку, коли він не перешкоджає Компартії вести свою самостійну політику і організаційну роботу, піднімати селянство проти поміщиків, організовувати революцію робітників і селян і підготовляти, таким чином, умови для гегемонії пролетаріату в революції. Положення про керівну роль пролетаріату як в революції, так і в народно-демократичному фронті КПК визнавала найголовнішим.

Гегемонія пролетаріату в народно-демократичному фронті полягала в його ідеологічному, політичному і організаційному керівництві. Пролетаріат здійснював керівництво боротьбою своїх союзників у революції — селянства, міської дрібної буржуазії.

«Новодемократична революція, — заявляв тов. Мао Цзе-дун, — не є яка-небудь інша революція, вона тільки може бути і повинна бути народно-масовою революцією під гегемонією пролетаріату, проти імперіалізму, феодалізму і чиновницько-монополістичного капіталізму. Це означає, що ця революція не може бути здійснена під керівництвом ніякого іншого класу, ніякої іншої партії. Вона може бути і повинна бути здійснена тільки під керівництвом пролетаріату і китайської Компартії»³.

¹ Мао Цзе-дун. Избранные произведения, т. 3, М., 1953, стор. 108—109.

² Див. Мао Цзе-дун. Текущий момент и наши задачи, стор. 26.

³ Мао Цзе-дун. Речь на совещании руководящих работников Шанси-Суйюаньского освобожденного района, 1 апреля 1948 г., Харбин, 1948, стор. 13.

Завдання Комуністичної партії Китаю полягало в тому, щоб збити пролетарів Китаю здатними до керівництва революційним рухом.

Визвольна боротьба китайського робітничого класу проти внутрішніх і зовнішніх ворогів у період третьої революційної громадянської війни була необхідною передумовою створення єдиного народно-демократичного фронту. Вона виявила політичну силу робітничого класу.

Дуже важливе значення в організації народно-демократичного фронту мав союз робітників і селян. Від залучення селянства на бік робітничого класу залежало і розв'язання питання про гегемонію пролетаріату в існуючому союзи класових сил.

Селяни були основною силою, яка боролася за демократичний лад на даному етапі. Китайські демократи нічого не добилися б, коли б не спиралися на підтримку мас 360-мільйонного селянства¹.

Китайська Компартія розвинула лєнінську ідею союзу робітників і селян стосовно до умов Китаю. Тов. Мао Цзе-дун показав, що гострота аграрного питання в країні висунула селянське питання на передній план китайської революції.

Ставало ясним, що робітничий клас міг стати гегемоном революції, а також керівником єдиного народно-демократичного фронту, приєднавши до себе селянські маси.

Таке приєднання було обов'язковим, бо селяни на власному досвіді переконалися, що самі, без допомоги робітників, вони не зможуть одержати землю.

Китайське селянство згуртовувалось навколо робітничого класу, підтримуючи лозунги Компартії про захист національної незалежності країни, припинення громадянської війни, повалення гомінданівської диктатури, проведення аграрної реформи.

Прагнучи об'єднати прогресивні сили країни, КПК висунула програму боротьби за новодемократичний державний лад, який відповідав би вимогам переважної більшості населення країни. Новодемократичний лад передбачав:

- 1) повалення чужоземного національного гноблення;
- 2) ліквідацію феодально-фашистського гноблення всередині країни;
- 3) створення такого політичного ладу, в якому були б об'єднані всі демократичні класи².

У програмі КПК вказувалось, що новодемократична влада повинна будуватися на принципі демократичного централізму. Всі збройні сили народно-демократичної держави, як і всі органи влади, повинні належати народові і захищати народ. В економічній галузі програма КПК керувалась величезним досвідом КНРС і досвідом китайської революції.

Комуністи заявляли, що в умовах народної демократії необхідно в інтересах дальшого розвитку суспільства створити можливість для розвитку приватнокапіталістичного господарства в межах, які не дозволяють приватному капіталу тримати в своїх руках життя народу.

«Сучасний Китай, — зазначав тов. Мао Цзе-дун, — терпить від надміру іноземного імперіалізму і власного феодалізму, а зовсім не від надміру вітчизняного капіталізму»³.

Компартія вказувала, що в зв'язку з відсталістю китайської економіки капіталістичне господарство, яке представляється широкими

¹ Див. Мао Цзе-дун. Избранные произведения, т. 4, стор. 540.

² Див. там же, стор. 503.

³ Там же, стор. 509.

масами дрібної і середньої буржуазії, існуватиме ще тривалий час навіть після перемоги революції в усій країні¹.

Партія орієнтувала народні маси країни на здійснення демократичної революції.

Такі були основні риси, що характеризували тактику єдиного фронту, здійснювану китайською Комуністичною партією.

Оскільки головною формою боротьби у Китаї в період 1945—1949 рр. була громадянська війна, то основною формою організації мас стала армія. Виходячи з цього, Комуністична партія приділяла особливу увагу збройним силам революції. Внаслідок повсякденної копіткої військово-організаційної і політико-виховної роботи партії була створена могутня Народно-визвольна армія Китаю, яка під керівництвом Компартії пройшла славний революційний шлях.

Сила Народно-визвольної армії полягала в тому, що люди, які вступили до її лав, билися не за корисливі цілі купки або якоїсь вузької групи людей, а за інтереси широких народних мас, за інтереси всієї нації.

Важливим заходом на шляху зміцнення єдиного народно-демократичного фронту було опублікування командуванням НВА 10 жовтня 1947 р. декларації, в якій визначалися основні вимоги китайського народу, здійснення яких добивалася Народно-визвольна армія.

«Мету, яку має у війні наша армія,— говорилося у декларації,— ми оголошуємо всьому світові вже неодноразово. Вона полягає у визволенні китайського народу і в завоюванні національної незалежності Китаю»².

Декларація командування НВА закликала народні маси до співробітництва з Народно-визвольною армією, викорінення реакційних сил, встановлення демократичного порядку. Перед районами, в які Народно-визвольна армія ще не дійшла, декларація ставила завдання розширення партизанської війни: «Ми закликаємо населення за власним почином взяти зброю, протидіяти вербуванню солдатів і примусовому збиранню зерна, розділити поля, знищити боргові зобов'язання»³.

Поряд з армією існували й інші форми організації народних мас, хоч вони і не були визначальними. Компартія ставила собі за мету оволодіти всіма формами боротьби і організації пролетаріату і забезпечити повний успіх революції. Здійснюючи центральне завдання консолідації народних сил в єдиному демократичному фронті, Комуністична партія Китаю зміцнювала свої ряди, підвищувала свою політичну зрілість.

Провівши рух за виправлення стилю роботи, Компартія добилась виняткової міцності і єдності в ідеологічному, політичному, організаційному і воєнному відношеннях⁴.

Китайська Компартія, яка творчо застосувала марксистсько-ленінське вчення про національно-визвольний рух у колоніях і напівколоніях до умов Китаю, була натхненником і організатором антиімперіалістичної і антифеодальної боротьби китайського народу і здобула в країні величезний авторитет.

Про зростання впливу ідей і авторитету Компартії в масах свідчив, зокрема, факт збільшення чисельності її членів. Так, за період з 1937

¹ Див. Мао Цзэ-дун. Текущий момент и наши задачи, стор. 17.

² Декларация Китайской Народно-освободительной армии. Приложение. Харбин, 1948, стор. 10.

³ Там же, стор. 16.

⁴ Див. Мао Цзэ-дун. Избранные произведения, т. 4, стор. 380.

по 1947 р. Комуністична партія Китаю зросла з декількох десятків тисяч до 2700 тис. членів¹.

Керівна роль Комуністичної партії в революції була визнана не тільки трудящими масами Китаю, але й дрібною і навіть середньою буржуазією. «Агресія американського імперіалізму, гніт Чан Кай-ші і правильна політика нашої партії, спрямована на рішучий захист інтересів народних мас, — говорив тов. Мао Цзе-дун, — все це сприяло тому, що наша партія здобула симпатії широких мас робітничого класу, селянства, дрібної і середньої буржуазії в районах, де панує Чан Кай-ші»².

Комуністична партія Китаю, організуючи народно-демократичний фронт, накреслила ряд конкретних завдань, на виконання яких мобілізувала народні маси.

Однією з вимог програми Комуністичної партії було зміцнення і розширення Визволених районів і їх збройних сил, а також визволення всієї території, яка перебувала під контролем гоміндану.

В грудні 1947 р. відбулося засідання Центрального Комітету Комуністичної партії Китаю, на якому з доповіддю «Сучасний момент і наші завдання» виступив голова ЦК тов. Мао Цзе-дун. Він особливу увагу приділив аграрній реформі.

Комуністична партія розуміла, що дуже важливим завданням в справі зміцнення єдиного фронту є послідовне перетворення земельної системи. «Якщо ми зуміємо розв'язати земельне питання скрізь і остаточно, — вказував тов. Мао Цзе-дун, — то ми зможемо створити основні умови для перемоги над усяким ворогом»³.

Компартія підкреслювала, що завданням аграрної реформи є і повинна бути тільки ліквідація напівфеодальних відносин на селі і знищення панування поміщиків і куркулів старого типу. Аграрна реформа не повинна зачіпати середняків, кустарів-одиначок, осіб вільних професій і селян, що недавно розбагатіли»⁴.

Здійснюючи аграрну реформу, Комуністична партія знищувала старі виробничі відносини на селі, які були економічною основою феодально-капіталістичного ладу в Китаї.

Проведення земельної реформи під керівництвом пролетаріату і при активній участі мас трудящего селянства зміцнило союз робітників і селян, забезпечило єдність більшості народу, остаточно ізолювало реакціонерів гоміндану.

Весною 1947 р. в Шаньсі-Суйюаньському Визволеному районі була скликана нарада секретарів місцевих (окружних) партійних комітетів, на якій були піддані критиці праві і «ліві» ухили, які мали місце в минулому, виявлені серйозні факти відхилення від партійної лінії і був взятий курс на політично правильне, послідовне проведення аграрної реформи і зміцнення рядів партії⁵.

Помилки керівництва Шаньсі-Суйюаньської парторганізації полягали в тому, що воно не спиралось на широкі маси в боротьбі з засміченістю особового складу і хибним стилем роботи. Для здійснення аграрної ре-

¹ Див. Мао Цзе-дун. Текущий момент и наши задачи, стор. 18.

² Там же, стор. 18.

³ Там же, стор. 17.

⁴ Див. Мао Цзе-дун. Речь на совещании руководящих работников Шаньси-Суйюаньского освобожденного района, 1 апреля. 1948 г., стор. 15.

⁵ Там же, стор. 3—4.

форми потрібні були тісний зв'язок з масами, врахування їх вимог і пропозицій.

Компартія відмітила, що при задоволенні вимог мас був відсутній чіткий і тверезий аналіз стану справ і разом з тим був висунутий політично однобічний лозунг: «Робити так, як цього хочуть маси».

Тут випускався інший бік питання — роль партії як вихователя і керівника мас.

Великим недоліком в діяльності окремих партійних працівників було неправильне ставлення до середняка, який становив тоді 20% усього сільського населення. В деяких місцевостях середняків не обирали в комітети народних представників, не дозволяли їм зберігати землі більше, ніж у середньому одержував бідняк. Компартія боролася проти цієї тенденції абсолютної зрівнялівки. «Ми підкреслюємо, — говорив тов. Мао Цзе-дун на нараді керівних працівників Шаньсі-Суйюаньського району, — вимогу селян про рівний наділ землею, для того щоб мобілізувати широкі селянські маси на якнайшвидше знищення системи приватної власності феодално-поміщицького класу на землю, але не для того, щоб підтримувати абсолютну зрівнялівку. Ті, хто наполягає на абсолютній зрівнялівці, допускають помилку»¹.

В партії було наведено порядок завдяки притягненню безпартійних мас до участі в осередкових партійних зборах, завдяки розгорнутій критиці і самокритиці. Все це сприяло очищенню рядів партії, допомагало подолати хибний стиль роботи деяких партійних організацій і встановлювало тісний зв'язок партії з масами.

Завдяки реформі в 1948 р. понад 100 млн. селян Визволених районів одержали землю.

Проведення аграрної реформи ще більше посилило авторитет Компартії, забезпечило їй довіря і підтримку широких селянських мас. Селянство стало основним союзником пролетаріату в боротьбі за докорінну демократичну перебудову країни, в боротьбі проти імперіалізму за національну незалежність.

Комуністична партія Китаю уважно прислухалася до голосу народу, терпеливо виховувала маси, підвищувала їх політичну свідомість і вела їх уперед. Тісний зв'язок з масами дав партії можливість мобілізувати весь народ на боротьбу за зміцнення і розширення Визволених районів і звільнення Китаю від американських імперіалістів та їх чанкайшістських найманців.

У Китаї створився і зміцнився патріотичний, демократичний фронт, очолюваний Компартією, в який, крім робітників і селян, увійшла також інтелігенція, дрібна і національна буржуазія. Цей фронт поставив перед собою завдання повалити реакційний гомінданівський режим і встановити владу народної демократії. Сили демократичного революційного фронту міцніли з кожним днем.

Предметні уроки, які здобували маси в процесі громадянської війни, вміло здійснювана Комуністичною партією тактика єдиного фронту привели до перемоги сил революції.

Страйки, демонстрації, повстання, широкий партизанський рух, організований підпільними організаціями Компартії в тилу, ослабили реак-

¹ Мао Цзе-дун. Речь на совещании руководящих работников Шаньси-Суйюаньского освобожденного района, 1 апреля 1948 г., стор. 9.

ційний чанкайшістський режим і обумовили перелом у ході громадянської війни.

Розгромивши багато частин гомінданівської армії, Народно-визвольна армія захопила у них величезну кількість американської зброї. Ця зброя була використана для збільшення чисельності Народно-визвольної армії до 2 млн. солдатів.

Вийшло так, що китайські маріонетки, підтримані американськими імперіалістами, стали поставщиками зброї для китайських народних збройних сил, а Сполучені Штати Америки — їх арсеналом.

Давши відсіч наступу гомінданівських військ, Народно-визвольна армія при допомозі і підтримці народних мас у липні-вересні 1947 р. розпочала контрнаступ, примусивши Чан Кай-ші перейти до оборони.

Великий контрнаступ народних армій знаменував собою радикальні зміни у воєнному становищі. Загальний наступ Чан Кай-ші був ліквідований¹. Китайська Народно-визвольна армія вже вела бої головним чином на території, яка перебувала під контролем гоміндану.

Поворотний пункт у визвольній війні китайського народу настав. В активну боротьбу проти американських інтервентів та їх гомінданівських маріонеток у 1947 р. включились національні меншості. Так, народність *Дж*, що живе в провінції Сікан, виступила проти жорстокого гніту окупантів. Активну участь у визвольній війні взяли народності, які живуть в Сінцзяні².

Багатомільйонний китайський народ одержував на фронтах громадянської війни перемогу за перемогою. Наступ Народно-визвольної армії, що розгорнувся в серпні 1947 р., тривав і на початку 1948 року. Наприкінці січня та в лютому 1948 р. народні війська зайняли місто Ляолян, промисловий центр Аньшань — «сталю столицю» Китаю³, порт Інкоу, в березні були взяті міста Гірін і Сипінгай⁴. В руках гомінданівців залишалось не більше 1% території Манчжурії. Величезних успіхів досягла НВА в провінції Шаньдун, де була визволена більша частина території.

Характерними для цього етапу громадянської війни були розклад гомінданівських військ і перехід солдатів і частково офіцерів гомінданівської армії на бік НВА. Цьому сприяло, зокрема, те, що китайські комуністи вели значну роботу серед військ противника. В частинах гомінданівської армії розповсюджувались листівки, в яких роз'яснювалася політика Комуністичної партії, а також визначалися цілі Народно-визвольної армії⁵. Проведена Компартією аграрна реформа і демократичні перетворення у визволених районах були дійовими факторами, які сприяли розкладу гомінданівських військ. В армії Чан Кай-ші збільшилась кількість повстань цілих військових з'єднань і посилювався перехід їх на бік НВА.

У боях під Сюйчжоу на бік Народної армії перейшло 6 гомінданівських полків. 29 листопада їх приклад наслідувала 110-а дивізія 12-ої армійської групи на чолі з генералом Ляо Юнь-чжу, яка входила до складу добірної гвардії гоміндану. 200-тисячне угруповання гомінданів-

¹ Див. Важнейшие документы об освободительной войне китайского народа за последнее время, Харбин, 1948, стор. 8.

² Див. журн. «Народный Китай» № 1, 1954, стор. 9.

³ Див. газ. «Правда», 21 лютого 1948 р.

⁴ Див. газ. «Правда», 17 березня 1948 р.

⁵ Див. Призывы ЦК КП Китая к 1 Мая 1948 г., Харбин, 1948.

ських військ, що перебувало в Пекіні, капітулювало на чолі з своїм командуючим¹.

Усього з липня 1946 р. по червень 1947 р. повстали і перейшли на бік Народно-визвольної армії 17 тис. гомінданівських солдатів, з липня 1947 р. по червень 1948 р. — 28 тис., а з липня 1948 р. по червень 1949 р. повстало понад 130 тис. солдатів чанкайшістської армії, і, крім того, близько 250 тис. чоловік добровільно здалося в полон. У зв'язку з масовим дезертирством з армії гомінданівське командування в одній з провінцій вдалося навіть до такого ганебного заходу, як таврування солдатів².

В активну боротьбу з противником включилися народні ополченці, загоми яких, створені у Визволених районах, не тільки діяли в межах своїх провінцій, але й брали участь у бойових походах разом з Народно-визвольною армією. Ополченці доставляли на фронт продовольство і боеприпаси, ремонтували залізниці, охороняли комунікації, евакуювали поранених і виконували інші відповідальні роботи.

Наближався остаточний крах гомінданівського режиму. Після того, як гоміндан, зраджуючи національні інтереси, розпочав антинародну війну у загальнодержавному масштабі, коли злочини реакційного правлячого блоку гоміндану і американського імперіалізму були повністю викриті перед китайським народом, єдиний демократичний фронт у країні значно поширився.

«Наш новий демократичний єдиний фронт, — підкреслював тов. Мао Цзе-дун, — зараз став більш широким і більш згуртованим, ніж будь-коли у минулому. Ця обставина пов'язана не тільки з нашою аграрною політикою і політикою, яка проводиться по відношенню до міського населення, але й у великій мірі з тими загальними історичними обставинами, які характеризуються перемогами Народно-визвольної армії»³.

Комуністична партія Китаю поставила перед Народно-визвольною армією чергові завдання, які полягали в тому, щоб підготувати нові могутні удари по ворогу і, не даючи йому перепочинку, повністю його розгромити.

У вересні 1948 р. Народно-визвольна армія розгорнула новий наступ, в ході якого завдала військам Чан Кай-ші нищівної поразки. 24 вересня була відвойована столиця Шаньдуня Цзінань. У жовтні демократичні сили вступили в місто Цзіньчжоу і в порт Чіфу в Шаньдуні. Були визволені міста Ченде — столиця провінції Жехе — і Баодін — столиця провінції Хебей.

400-тисячне угруповання гомінданівських військ у Дуньбеї до 12 листопада було ліквідоване⁴.

У листопаді 1948 р. Народно-визвольна армія здійснила близько ста кампаній по розгрому чанкайшістських військ і здобула величезну перемогу в західних районах провінції Ляонін на північному сході Китаю. Тут були ліквідовані війська гомінданівських реакціонерів, знищена більшість добірних, озброєних і підготовлених безпосередньо американськими імперіалістами частин армії Чан Кай-ші⁵. Активний наступ на

¹ Див. журн. «Большевик» № 1, 1949, стор. 80.

² Див. газ. «Правда», 19 жовтня 1948 р.

³ Мао Цзе-дун. Текущий момент и наши задачи, стор. 9.

⁴ Див. газ. «Правда», 27 листопада 1948 р.

⁵ Чжу Де. Как китайский народ разгромил вооруженную американским империализмом реакционную клику Чан Кай-ши. Газ. «За прочный мир, за народную демократию!» № 26, 29 червня 1951 р.

гомінданівців привів до того, що їх армія втратила свою перевагу в живій силі і техніці. Ця перевага була тимчасовим фактором у громадянській війні і, звичайно, не змогла врятувати гомінданівські війська від розгрому. Вже восени 1948 р. чисельність військ Чан Кай-ші зменшилась до 2900 тис. чоловік, тоді як чисельність Народно-визвольної армії перевищила 3 млн. чоловік¹. Головним фактором, який визначав завершення війни, був народ, який боровся проти американських імперіалістів та їх найманців. Народ виявився нездоланною силою, яка знищила перевагу ворога у громадянській війні.

Продовжуючи свій наступ, Народно-визвольна армія восени 1948 р. повністю вигнала гомінданівців з усієї Манчжурії. Визволення цього розвинутого в промисловому відношенні району забезпечило народним військам міцний тил на північному сході країни. В міру успішного наступу Народно-визвольної армії кількість чанкайшістських військ зменшувалась і з'являлись ознаки повного розкладу правлячого чанкайшістського табору. Особливо великих втрат зазнали гомінданівські війська в Хуайхеській битві, яка відбувалася на великому плацдармі з 7 листопада 1948 р. по 10 січня 1949 р. і в якій взяли участь з обох сторін понад 1 млн. солдатів і офіцерів. В цій битві основна частина гомінданівських сил була знищена і взята в полон Народно-визвольними військами.

1 грудня 1948 р. Народно-визвольна армія розгромила противника в районі міста Сюйчжоу. Гут кліка Чан Кай-ші втратила понад 555 тис. солдатів і офіцерів².

Не даючи гомінданівським військам часу для перепочинку, Народно-визвольна армія в січні 1949 р. після кровопролитних боїв зайняла Тяньцзінь. Наприкінці січня був звільнений Пекін — адміністративний центр Північного Китаю³.

Зростали і зміцнювались сили демократичного фронту країни. Ще в березні 1949 р. відбувся пленум ЦК Комуністичної партії Китаю. На пленумі були накреслені завдання будівництва нового Китаю, визначена політична лінія партії на період завоювання перемоги в усій країні і після перемоги. Важливе місце на пленумі займали питання про перенесення центра ваги партійної роботи з села в місто і про політику Комуністичної партії в місті.

У зв'язку з визволенням великих міст, важливих промислових центрів створилися умови для всебічного розвитку національної промисловості, для посилення пролетарського керівництва селянством. Другий пленум ЦК Комуністичної партії Китаю вказав, що у своїй роботі в містах партія повинна спиратися на робітничий клас і розв'язати центральне завдання відбудови і розвитку промисловості і транспорту, щоб пізніше перетворити Китай в міцну індустріальну державу. Пленум постановив розпочати роботу по скликанню всекитайського демократичного коаліційного уряду.

«Наше завдання зараз полягає в тому, — говорив тов. Мао Цзедун, — щоб зміцнити апарат народної держави... Це необхідна умова для того, щоб Китай міг неухильно розвиватися під керівництвом робіт-

¹ Див. Ч жу Де. Как китайский народ разгромил вооруженную американским империализмом реакционную клику Чан Кай-ши. Газ. «За прочный мир, за народную демократию» № 26, 29 червня 1951 р.

² Див. журн. «Большевик» № 14, 1949, стор. 63.

³ Див. там же.

³ Наукові записки, т. XII, ч. 2.

ничого класу і Комуністичної партії, перетворитися з аграрної країни в країну індустріальну. Тільки тоді, коли китайська промисловість буде розвинена і Китай не залежатиме більше в економічному відношенні від чужоземних держав, буде досягнута справжня повна незалежність»¹.

Партія повинна була забезпечити керівництво всім складним господарським організмом країни. Ставало ясным, що тільки при розвиненій промисловості, високій техніці виробництва, зниженні вартості виробництва, збільшенні випуску продукції можна буде поступово підвищувати життєвий рівень робітничого класу і всього народу. Тільки тоді місто здійснюватиме керівництво селом і будуть закладені тривкі основи для майбутнього переходу до соціалізму.

Одним з найважливіших заходів по згуртуванню сил єдиного демократичного фронту було рішення ЦК КПК про організаційне зміцнення молодіжних об'єднань Китаю.

Компартія приділяла велику увагу передовій молоді Китаю, яка, починаючи з часу виникнення антиімперіалістичного і антифеодального руху «4 травня», оволодівала ідеями марксизму-ленінізму і боролася за будівництво народно-демократичного Китаю. Під керівництвом Комуністичної партії відбулося об'єднання перших революційних організацій молоді.

У квітні 1949 р. з ініціативи Компартії в Пекіні відбувся I з'їзд Спілки молоді. З'їзд відмітив, що патріотичні молодіжні організації в даних умовах, в період боротьби за створення народної республіки, вже не відповідають вимогам передової частини революційної молоді. Керуючись рішенням ЦК КПК про створення Новодемократичної Спілки молоді Китаю, з'їзд прийняв нову програму, статут і обрав Центральний Комітет² Спілки. В цей час у Спілці молоді налічувалось 190 тис. членів. Наприкінці 1949 р. їх кількість досягла 1 217 075 чоловік³. Організації Новодемократичної Спілки молоді були створені в усіх районах Китаю, на заводах, у селах, школах.

Молодіжні організації виступили вірними помічниками Комуністичної партії в справі боротьби за демократичний, новий, незалежний Китай.

Виконуючи вказівки Компартії, Спілка молоді — активний учасник відбудови промисловості і сільськогосподарського виробництва — спрямовувала зусилля своїх членів і всієї молоді на індустріалізацію країни, на створення матеріальної бази для державних підприємств, що мали соціалістичний характер.

Комуністична партія докладала всіх зусиль для дальшого зміцнення єдиного фронту, мобілізувала сили НВА. 21 квітня 1949 р. Народно-визвольна армія розпочала новий грандіозний наступ по всьому фронту⁴. Ламаючи опір противника, демократичні війська упевнено рухались уперед, розширяючи визволену територію на півдні, сході і заході країни. 23 квітня був звільнений Нанкін⁵ — столиця гомінданівського уряду, яка протягом 22 років була центром контрреволюції. Громадяни міста

¹ Мао Цзэ-дун. О диктатуре народной демократии. Газ. «Правда», 6 липня 1949 р.

² Див. газ. «Правда», 18 квітня 1949 р.

³ Див. газ. «За прочный мир, за народную демократию!», 15 липня 1950 р.

⁴ Див. газ. «Правда», 18 квітня 1949 р.

⁵ Див. там же.

з ентузіазмом вітали народно-визвольне військо. Розклад у гомінданівській армії ще більше посилювався. 25 квітня НВА зайняла столицю Шансі Тайюань — твердиню гомінданівської мілітаризації, де на протязі 30 років хазяйнував відомий мілітарист Ян Сі-Шань¹.

З кінця квітня до кінця грудня 1949 р. були відвойовані міста Ханчжоу (тут була оточена 7-а гомінданівська армія і взято у полон 40 тис. гомінданівських солдатів), Хуань, Сіань — столиця провінції Шенсі, Шанхай, Ланьчжоу, Кантон, Чунцін, Ченду, Хуаянь. Без бою були визволені Хунань, Сіньцзянь, Суйюань, Сікан, Юньнань, а також інші провінції і міста².

Реакційний режим блоку зрадників Чан Кай-ші перестав існувати. Сили народно-визвольного фронту перемогли.

Навальний наступ Народно-визвольної армії викликав страшенну паніку в таборі противника. Почалась масова втеча американських загарбників. Більшість гомінданівських заправил перебралася на острів Тайвань, який був під контролем американських збройних сил. Деморалізовані, розбиті й покинуті своїми командирами гомінданівські війська здавалися в полон.

У нових умовах КПК провела ряд важливих заходів по дальшому згуртуванню народних мас.

Ще 15 червня 1949 р. у Пекіні відкрилась сесія підготовчого комітету по скликанню Народної Політичної Консультативної Ради Китаю. Сесія була «покликана створити новий демократичний коаліційний уряд, щоб повести весь китайський народ на боротьбу за якнайшвидше систематичне і послідовне очищення країни від залишків гомінданівських реакціонерів, на боротьбу за об'єднання всього китайського народу, за здійснення політичного, економічного і культурного будівництва і за створення національної оборони»³.

Повну згоду із завданнями Компартії висловили на сесії представники Револьюційного комітету гоміндану, Демократичної ліги, безпартійних промисловців, китайців-емігрантів.

21 вересня 1949 р. в Пекіні відкрилась Народна політична консультативна конференція Китаю. Виражаючи волю переважної більшості населення країни, вона оповістила про створення Центрального народного уряду⁴.

Було прийнято рішення — зберегти єдиний фронт «з метою його дальшого розвитку на протязі всього періоду нової демократії»⁵. Найкращою формою єдиного демократичного фронту була визнана консультативна конференція⁶.

Рішення Народної політичної консультативної конференції Китаю свідчили про велику історичну перемогу китайського народу.

Створення єдиного народно-демократичного фронту, очолюваного робітничим класом Китаю і його партією, до складу якого входили робітники, селяни, міська дрібна і національна буржуазія, а також інші патріотичні, демократичні елементи, було таким заходом, який макси-

¹ Див. газ. «Правда», 26 квітня 1949 р.

² Див. газ. «Правда», 28 квітня, 30 квітня, 6 травня, 29 травня, 23, 27, 30 серпня 1949 р.

³ Газ. «Правда», 22 червня 1949 р.

⁴ Див. газ. «Правда», 22 жовтня 1949 р.

⁵ Газ. «Правда», 29 вересня 1949 р.

⁶ Див. там же.

мально ізолював імперіалізм і реакційні сили в країні і значною мірою обумовив успіхи народно-демократичної революції.

Марксизм-ленінізм учить, що коли владу очолює робітничий клас, то в певних умовах перехід від капіталістичного ладу до соціалістичного може відбутися мирним шляхом. Практика Китаю блискуче підтверджує цю можливість. Величезна допомога Радянського Союзу та інші сприятливі зовнішньополітичні обставини — все це забезпечило успіхи народно-демократичної революції і створило необхідні умови для мирного перетворення Китаю у соціалістичне суспільство.
